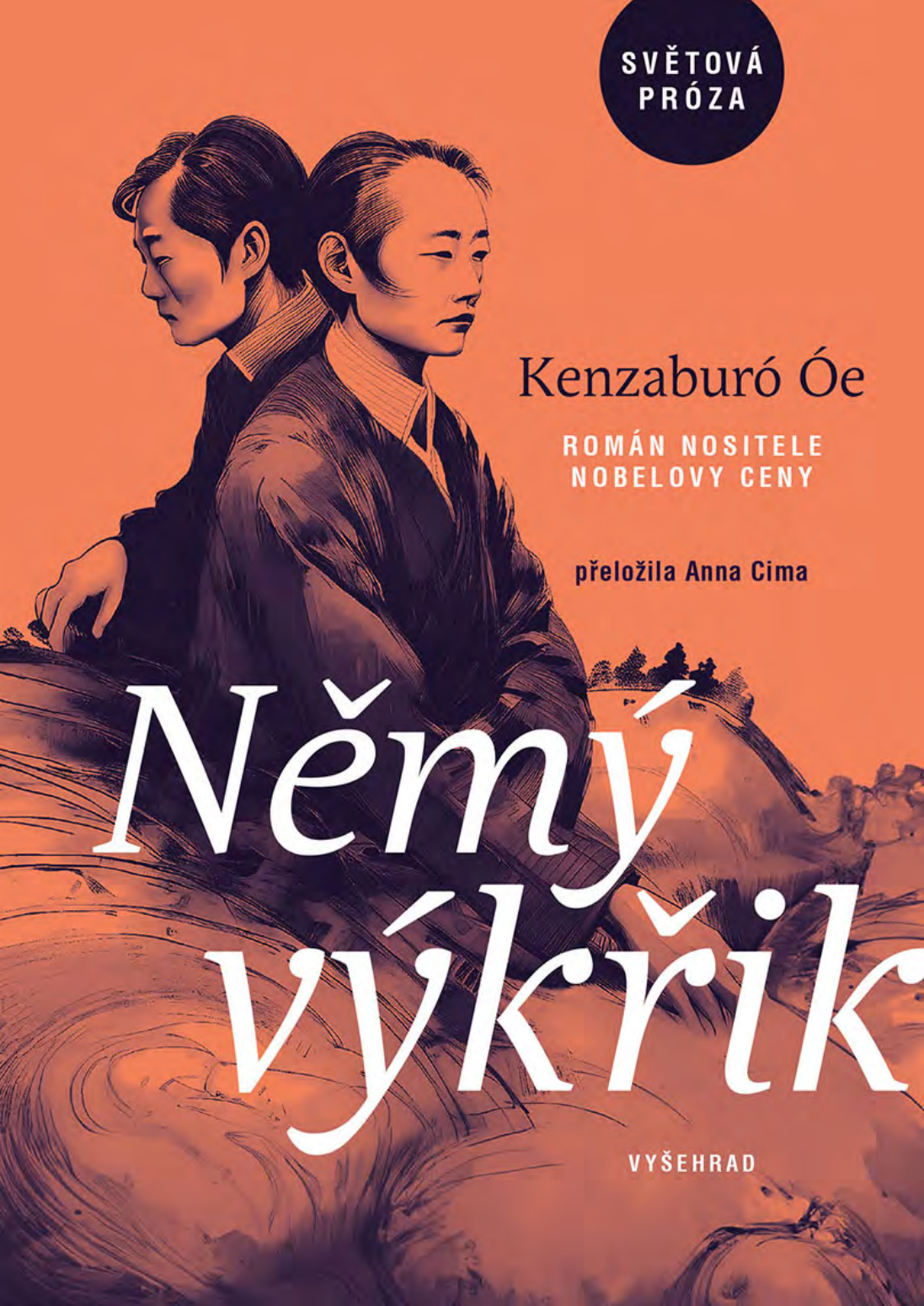

SVĚTOVÁ
PRÓZA

Kenzaburó Óe

ROMÁN NOSITELE
NOBELOVY CENY

přeložila Anna Cima

Němý výkřik

VYŠEHRAĐ

Němý výkřik

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Kenzaburó Óe
Němý výkřik – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Kenzaburó Óe

*Němý
výkřik*

Kenzaburó Óe

*Němý
výkřik*

přeložila Anna Cima

VYŠEHRAĐ

Tato kniha vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky
a Japan Foundation

MAN'EN GANNEN NO FUTTOBORU

Copyright © Kenzaburo Oe, 1967

All rights reserved

Translation © Anna Cima, 2024

Epilogue © Anna Cima, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7601-977-5

ISBN e-knihy 978-80-7601-979-9 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-7601-990-4 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7601-991-1 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

1

Veden mrtvým

Procítal jsem do tmy před svítáním a prohmatával své vědomí, kde zůstávaly zbytky bolestivého snu. Neklidně jsem toužil nahmatat pocit vzrušeného *očekávání*. Doufal jsem, že se opět ozve hluboko v mém těle, podobně jako vnitřnosti spalující whisky. Ale mé neklidné, roztoužené pátrání vyšlo nakonec naprázdno. Prsty vyčerpaně povolily a stáhly se k sobě. V celém těle jsem cítil rozdílnou váhu kostí a masa a moje vědomí neochotně mířící za světlem – dva kroky dopředu, jeden krok vzad – si uvědomovalo, že se tato rozdílná váha proměňuje v tupou bolest. Odevzdaně jsem své těžké, tupou bolestí zmítané, rozpadlé tělo opět přijal za své. Spal jsem se zkroucenými končetinami jako člověk odmítající přijmout svou existenci a situaci, ve které se nachází.

Ono ztracené, vzrušené *očekávání* jsem se pokoušel nahmatat při každém procítání. Nevyvěralo z nedostatku, bylo to *očekávání* vzrušené a veskrze pozitivní. Kdykoli jsem sebral, že ho nenacházím, snažil jsem se opět sklouznout do spánku. Spi, spi, okolní svět neexistuje.

Dnes ráno mi však v návratu do snů zabránil bolestivý jed prostupující celým tělem. Pokoušel se o mě strach. Kolik času asi zbývá do rozednění? Hodina? Do rozbřesku nebylo možné

odhadnout, jak se nový den vyvine. Ležel jsem v temnotě, nevědomý jako nenarozené dítě. Dřív se mi v podobných situacích osvědčil neblahý zvyk onanie. Ale dnes už mi bylo dvacet sedm, byl jsem ženatý a měl jsem dítě odložené v ústavu pro handicapované, a při představě masturbace mě svírala hanba drtící jakékoli zárodky vzrušení. Spi, spi, a pokud to nepůjde, alespoň spánek předstírej. Náhle se mi ve tmě před očima vybavila jáma pro septik s obdélníkovým půdorysem, kterou předchozího dne vykopali řemeslníci. Jed pustošící bolavé tělo nabral na síle a pokoušel se prorazit ven všemi tělesnými otvory – ušima, nosem, pusou, řitním otvorem i močovou trubicí, podobně jako když se z tuby vymačkává želé.

Postavil jsem se a stále předstíraje spánek jsem tápal tmou vpřed. Se zavřenýma očima jsem různými částmi těla narážel tu do dveří, tu do stěn či nábytku a při každém nárazu jsem vydal bolestivé, delirické zasténání. Pravda, na pravé oko nevidím, ani když ho ze všech sil doširoka otevírám v pravé poledne. Zajímalo by mě, jestli někdy pochopím pravý význam incidentu, kvůli kterému jsem na něj oslepl. Byla to nepříjemná a zcela zbytečná nehoda. Jednoho rána jsem se procházel městem, když ke mně od jakési skupinky rozlíčených, strachem pomatených školáků přiletěl kámen a já se zhroutil na chodník, aniž jsem chápal, co se právě stalo. Kámen oko roztrhl od bělma až po zorničku a a já jsem na něj oslepl. Přesto dodnes nechápu, proč se ta nehoda musela stát. A co víc, pochopení jejího pravého významu se velmi obávám.

Na ty, kdo zkusí chodit s pravým okem překrytým dlaní, nutně z pravé strany ledacos zaútočí. Ke srážkám dochází nečekaně a hlava opakovaně naráží do věcí ve svém okolí. Proto mám pravou stranu hlavy v jednom kuse poškrábanou do krve, což mě činí ošklivým. Že nebudu hezký, bylo jasné už dávno před nehodou, což mi připomíná, jak mi matka už v dětství předpovídala, že rozhodně nebudu tak pohledný jako můj mladší bratr, který rostl do krásy. Chybějící oko mou ošklivost každý den jen pozměnilo a zhoršilo. Vrozená ošklivost by se nejraději skryla ve stínech

a splynula s nimi, následky oslepnutí ji však znovu a znovu vynášejí na světlo. Ne že bych mu, oku věčně hledícímu do tmy, nepřisoudil nějaký význam. Připodobnil jsem jej ke zraku nahlížejícímu do temnoty mé vlastní lebky. Jedno z mých dvou očí neustále zíralo do horoucí tmy naplněné krví, tmy teplejší, než jaká kolovala ve zbytku mého těla. Nalezl jsem v nefunkčním oku průzkumníka pročesávajícího noční les mého nitra a zavedl jsem pravidelná pozorování světa uvnitř.

Prošel jsem obývánkem s kuchyní. Nahmatal jsem dveře, otevřel je a teprve potom jsem otevřel i oči, abych spatřil černočernou oblohu pozdního podzimu, která se začínala lehce zabarvovat do běla. Zatím pouze kdesi ve výšinách. Přiběhl ke mně černý pes a chystal se na mě skočit, hned však vytušil mé odmítnutí, bez štěknutí se stáhnul a vystrkoval na mě ze tmy houbovitý čenich. Vzal jsem jej do podpaží a pomalu pokračoval v cestě. Nepříjemně zapáchal. Zatímco jsem ho nesl, nehýbal se, jenom zběsile funěl. Podpažím se mi rozlévalo horko dávající tušit, že zvíře sužuje horečka.

Špičkami bosých prstů jsem narazil na dřevěný rám. Položil jsem psa na zem, nahmatal žebřík, ujistil se, že stojí pevně, a potom psa zvedl ze tmy, do které jsem ho prve položil. Stál pořád na stejném místě. Musel jsem se usmát, ale úsměv neměl dlouhého trvání – zvíře bylo zjevně nemocné.

S obtížemi jsem slezl po žebříku. Na dně jámy se v louži držela voda sahající tak akorát po kotníky. Bylo jí zhruba, kolik se dá vymačkat z plátku masa. Posadil jsem se přímo na zem. Cítil jsem, jak se mi přes pyžamo a nohavice kalhot namočil zadek, a uvědomoval jsem si, že to přijímám zcela poslušně, neschopen odporu. Pes se přirozeně namočení bránil, balancoval mi na klíně s výrazem někoho, kdo sice dokáže mluvit, ale rozhodl se mlčet, a horkým, třesoucím se tělíčkem se jemně tiskl na má prsa. Aby udržel rovnováhu, zatíнал drápky připomínající maličké kotvy do svalů na mých nohou. Bolelo to. Ale nedokázal jsem bolest odmítnout a po pěti minutách už mi to bylo jedno. Netrápil mě ani špinavý zadek, ani voda prosakující mezi stehny a varlaty.

Sto sedmdesát dva centimetrů výšky a sedmdesát kilogramů váhy mého těla jako kdyby se nijak nelišilo od zeminy, kterou dělníci předchozího dne vykopali z jámy na septik a vysypali do vzdálené řeky. Maso v mém těle se spojilo s hlínou. Jediné živé ve směsi mého těla, vlhkého vzduchu a okolní zeminy bylo horko stoupající ze psa a mé nosní dírky připomínající vnitřky dvou láčkovců. Byly nyní hrozivě přecitlivělé a zhluboka nasávaly slabý odér na dně jámy, který mi přišel mimořádně bohatý. Jelikož pracovaly na plné obrátky, třebaže nedokázaly rozlišit nesmírné množství pachů, které nasávaly, tisíce vůní a trocha kyslíku do nich pronikaly dál i poté, co jsem téměř ztratil vědomí a udeřil se temenem o stěnu (měl jsem pocit, že jsem do ní vrazil snad samotnou lebku). Mé tělo stále plnil pustošivý jed, už se však alespoň nepokoušel prorazit ven. Vzrušené *očekávání* bylo pořád v nedohlednu, zato jsem už přemohl strach. Byl jsem lhostejný vůči jakýmkoli podnětům, dokonce i mé vlastní tělo jako kdyby se mě netýkalo. Mrzelo mě jen, že tento můj netečný stav nikdo neuvidí. Pes? Ano, ten tu stále byl, ovšem neviděl mě, a neviděl jsem ani já, ponořený do své lhostejnosti, neboť co jsem slezl po žebříku, měl jsem oči zase zavřené.

Začal jsem myslet na přítele, kterému jsem byl na pohřbu. Na sklonku léta si natřel obličej na rudo, svlékl se do naha, do řitního otvoru si zarazil okurku a oběsil se. Podivného oběšence našla jeho žena, když se vrátila z večírku, zesláblá jako nemocný králik. Párty se protáhla hluboko do noci. Proč ji můj přítel na večírek nedoprovodil? Inu, byl to člověk, co klidně vyšle manželku na oslavu samotnou, zůstane v pracovním pokrajuje v práci na rozdělaném překladu (na kterém jsme mimochodem dělali společně). Nikomu to nepřipadalo podezřelé.

Manželka přítele vyrazila z bodu vzdáleného dva metry od mrtvoly jako ve filmu puštěném pozpátku zpět na večírek, vlasy na hlavě zježené hrůzou, rukama máchala ve vzduchu, z hrdla se jí draly němé výkřiky, potácela se v infantilních zelených botách, v půlnoční tmě zakopávala o neviditelné stíny a od nahlášení

nálezu na policii až po moment, kdy pro ni přijeli rodiče, nepřestávala tiše plakat. Když policie mrtvolu prohlédla, připadla všechna péče o zesnulého, kterému již nebylo pomoci, o tělo s obličejem natřeným na rudo, jemuž po stehnech stékaly poslední lepkavé kapky spermatu, mně a nebožtíkově statečné babičce. Matka zesnulého přišla o rozum a nebyla nám k ničemu platná. Jen když jsme se chystali smýt nebožtíkovi rudou masku z tváře, zničehonic se vzpamatovala a trvala na tom, že nic takového dělat nebudeme. Společně jsme odmítli všechny smuteční hosty a pouze ve třech jsme probděli noc u mrtvého těla, v němž se bez ustání, rychle a nepozorovaně rozkládalo obrovské množství buněk nesoucích v sobě kdysi jedinečné znaky přítelovy osobnosti. Zatímco se roztékaly v jakousi naslédle nakyslou růžovou hmotu, vyschlá kůže je zadržovala jako přehrada. S obličejem natřeným na rudo leželo tělo mého přítele na prostém armádním lehátku a pyšně se rozkládalo, přičemž působilo naléhavěji a nebezpečně skutečněji než kdykoli za dvacet sedm let života, během kterého jako kdyby se přítel ze všech sil zoufale prodíral úzkou stokou a zemřel těsně předtím, než prorazil na druhou stranu. Přehrada z kůže hrozila nevyhnutelným protržením. Shluky zkvašených buněk svaloviny zahájily proces definitivní smrti, připomínající proměnu rýže v saké. Nám přeživším nezbývalo než tento alkohol vypít. Fascinoval mě koncentrovaný čas, jenž odtikával, zatímco se tělo mého přítele snoubilo s rozkladači zavánějícími po liliích. Zatímco jsem strážil čistý čas, během kterého přítel absolvoval jediný let za dobu své existence, přesvědčil jsem se o křehkosti ještě jednoho, jiného času, který se může opakovat, času měkkého a teplého jako temeno dětské hlavy.

Nemohl jsem si pomoci, žárlil jsem. Až já jednou naposledy zavřu oči a mé tělo se ocitne v rozkladu, přítel mě takto pozorovat nebude. Nepochopí správný význam toho, co se před ním odehrává.

„Když ho propustili ze sanatoria, měl jsem mu navrhnout, aby se tam ještě jednou vrátil,“ řekl jsem.

„Kdepak, už se tam přece znovu vrátit nemohl,“ odpověděla přítelova babička. „Dokázal tam velkou věc a ostatní pacienti si ho moc vážili. Ale zůstat už tam nemohl. Na to nesmíte zapomínat, a nesmíte se ani vinit. Nakonec bylo jen dobře, že mohl odejít a žít, jak se mu zlíbilo. Představte si, že by spáchal sebevraždu v ústavu! Tam by se jen těžko oběsil nahý, s obličejem natřeným na rudo. Ostatní pacienti by mu v tom určitě zabránili, když si ho tolik vážili.“

„Dodává mi sílu, že jste tak statečná.“

„Inu, každý jednou umřeme. A za sto let už nikdo nebude zkoumat, kdo zemřel jak. Proto je nejlepší umřít, jak považujeme za nejlepší.“

Přítelova matka, která seděla vedle lůžka, nepřestávala mrtvému masírovat nohy. Hlavu měla zaraženou mezi rameny jako vyděšená želva a nijak do naší rozpravy nezasahovala. Jemné rysy v její ploché, rostlinu připomínající tváři byly až děsivě podobné rysům zesnulého syna. Ztratily však původní tvar, podobně jako ocucaný bonbon. Měl jsem pocit, jako kdybych nikdy předtím neviděl obličej, ze kterého by číselo tak hluboké, hmatatelné zoufalství.

„Úplně jako Sarudahiko...“ řekla babička mrtvého přítele zcela mimo kontext.

Sarudahiko. Vágní, směšně znějící lidový výraz ve mně vzbouzel jistě nepříliš jasné asociace, jenže můj mozek, únavou celý zrosolovatělý, se sice trochu natrásal, ale nedovoľoval mi rozplést uzel na niti vedoucí k plnému pochopení jeho významu. Zbytečně jsem potrásal hlavou, zatímco slovo *Sarudahiko* klesalo jako závaží stále hlouběji do vrstev mé paměti. Jeho význam zůstal zapečetěný a nepochopený.

Slovo *Sarudahiko* se mi znovu vynořilo v hlavě až teď v louži na dně jámy, kde jsem seděl se psem v náručí, jako výchoz, na němž se jasně zračí žilky nostalgických vzpomínek. Sulc z mozkového tuku, jenž slovo *Sarudahiko* udržoval od pohřbu zmrazené, se rozpustil. *Sarudahiko*. Bůh *Sarudahiko* se na nebeské pláni *Jačimata* setkal s božstvy, která sestupovala na zem. Vetřelce zastupovala

bohyně Ame no uzume, která se Sarudahikem vyjednávala. Svolala si ryby, původní obyvatele nového světa, a požadovala po nich, aby uznaly nadvládu příchozích božstev. Když mořská okurka vzdorovala zarputilým mlčením, Ame no uzume jí prořízla ústa, *aby již nepromluvila nikdy*. Náš laskavý Sarudahiko z 20. století, nebožtík s rudým obličejem, se té okurce podobal. Jak mě to napadlo, oči se mi zalily slzami, které se mi rozkutálely po tvářích a rtech a až na psí záda.

Rok před smrtí přerušil můj přítel studium na Kolumbijské univerzitě, vrátil se do Japonska a začal se léčit v ústavu pro pacienty s lehkými psychickými obtížemi. Ohledně polohy onoho zařízení a života, který v něm vedl, jsem měl zprávy pouze od něj. Ani jeho žena, matka či babička zařízení v oblasti Šónan nikdy nenavštívily. Přítel totiž všem svým blízkým zakázal návštěvy. Když jsem se nad tím zpětně zamyslel, nebylo ani jisté, jestli onen ústav vůbec existuje.

Každopádně pokud jsem věřil jeho vyprávění, zařízení se jmenovalo Centrum pro trénink úsměvu, jinak také Středisko úsměvu, přičemž pacienti v něm deponovaní spořádali před každým jídlem značné množství pilulek na uklidnění a potom se na sebe ve dne v noci mírumilovně usmívali, zatímco kolem nich v poklidu ubíhal čas. Samotné centrum tvořila jednopatrová budova připomínající pobřežní bungalov, kterých je v oblasti Šónan bezpočet. Polovinu budovy zabírala velká prosluněná místnost. Poledne trávila většina pacientů hovorem na houpačkách postavených na travnatém plácku. Řečeno na rovinu, pacienti zde hospitalizovaní nebyli ve skutečnosti ani tak pacienti, jako spíše rekreanty na dlouhodobém pobytu. Tihle výletníci užívající utišující medikamenty představovali ta nejklidnější domestikovaná zvířata na světě a s přátelskými úsměvy trávili veškerý svůj čas buďto ve slunné místnosti, anebo na houpačkách. Na vycházky chodili svobodně a neměli ani potřebu utíkat, neboť si nepřipadali uvěznění.

Když se můj přítel po týdnu pobytu v Centru pro trénink úsměvu vrátil domů pro nové knihy a čisté oblečení, tvrdil, že se mu

podivné místo zalíbilo a že si na zařízení v porovnání s ostatními mírumilovně se usmívajícími pacienty, kteří tam nastoupili před ním, zvykl velmi rychle. Když se však do Tokia vrátil po dalších třech týdnech, byl poněkud posmutnělý, třebaže úsměv mu z tváře nezmizel. Potom nám – mně a své ženě – prozradil následující: ošetřovatel, který jemu a ostatním pacientům servíruje jídlo a utišující léky, je surovec, který se k omámeným pacientům neschopným obrany chová mimořádně odporně. Klidně je například bezdůvodně bouchne do břicha, když procházejí kolem. Navrhl jsem příteli, aby se obrátil na správce zařízení, ale on odvětil, že ředitel by si jen pomyslel, že si pacienti z přemíry nudy vymýšlí nebo trpí stihomamem, popřípadě obojí.

„Minimálně v oblasti Šonan se přece jen nudíme ze všech nejvíc. A taky jsme popravdě do jednoho vyšinutí. Já navíc pod vlivem sedativ ani nevím, jestli jsem vážně naštvaný.“

Následující dvě tři rána vynechal můj přítel ranní dávku tišících medikamentů a do záchodu spláchl rovněž dávky polední i večerní. Když potom další den ráno uznal, že se mu vztek nezdá, počkal si na krutého ošetřovatele a málem z něj vytloukl duši – nehledě na vlastní zranění, která přitom utržil. Vysloužil si za to hluboký respekt od zbylých mírumilovně se usmívajících pacientů, po rozhovoru s ředitelem však zařízení musel opustit. Zamával ostatním pacientům, kteří se na něj jako vždy pitomě usmívali, a hned jak z Centra pro trénink úsměvu odešel, propadl hlubokému smutku, jaký u něj neměl obdoby.

„Henry Miller nelhal, když řekl: *Chtěl jsem se smát s ostatními, ale nesvedl jsem to, neboť mě zaplavila deprese, jakou jsem za celý svůj život nepoznal.* Než jsem takový smutek sám zažil, pochyboval jsem, jestli mluvil pravdu, ale není to jen obyčejná bezobsažná fráze. A ještě jedno Millerovo prohlášení mě pronásleduje: *Radujme se, ať se děje cokoliv.*“

Mezi tím, co opustil Centrum pro trénink úsměvu, a okamžikem, kdy se s obličejem natřeným na rudo nahý oběsil, byl můj

přítel slovy Henryho Millera doslova posedlý. A poslední, krátký rok svého života se radoval za každé situace, *ať už se dělo cokoliv*. Dokonce se jal prozkoumávat zuřivou zmatenost jistých sexuálních tendencí, kterým propadl. Vzpomněl jsem si na to, když jsem se po návratu z krematoria, úplně vyčerpaný, pustil do debaty se svou ženou, která si čekání krátila osamoceným popíjením alkoholu. Ten den jsem ji opilou viděl poprvé.

Jak jsem přišel domů, vyrazil jsem se podívat do pokoje, kde spala s naším synem. Tehdy jsme ho ještě měli u sebe doma. Už se setmělo, dítě leželo na posteli a upíralo na mě prázdný pohled svých světle hnědých očí, tak poklidných, že kdyby rostliny měly oči, opětovaly by svým pozorovatelům pohled přesně takhle. Žena u něj nebyla. Našel jsem ji sedět ve ztemnělé pracovně, zamlklou a namol opilou. Balancovala podivně na stoličce u knihovny, jako ptáče na třesoucí se větvi, a pohled na ni ve mně vyvolával takovou vlnu studu, až jsem měl pocit, že se stydím víc za sebe než za ni. Objevila láhev whisky, kterou jsem si schovával v dutině pod stupínkem stoličky, rovnou se na stoličku posadila, bez otálení se napila a po malých douškách pomaličku prohlubovala svou opilost. Horní ret měla upocený, a když mě spatřila, pokusila se jako nějaká panenka na klíček narovnat a přivítat mě, jenomže ji zradily nohy. Oči měla horečnatě zarudlé a s husí kůží na odhaleném krku a ramenou působila dojemem nemocného psa, který bezhlavě sežral příliš mnoho trávy a teď by ji nejraději vydával.

„Jsi nemocná?“ položil jsem směšnou otázku.

„Ne,“ odsekla pohrdavě, protože vycítila mé zahanbení.

„Takže jsi vážně opilá.“

Když jsem se k ní sklonil, všiml jsem si, jak se jí kapka potu na horním rtu skutálela na stranu, zatímco mě probodávala podezřívavým pohledem. Z jejího dechu sálal štiplavý odér alkoholu. Po celém těle se mi znovu rozlila únava ze života, kterou jsem si domů přinesl od smrtelného lůžka mrtvého kamaráda, a bylo mi do breku.

„Jsi úplně namol.“

„Kdepak, zas tak opilá nejsem. Možná jsem zpocená, ale to jen proto, že se bojím.“

„A čeho se prosím tě bojíš? O budoucnost našeho dítěte?“

„Děsí mě, že existují lidi, co se oběsí nazí s obličejem natřeným na rudo!“

Ženě jsem pověděl jenom o těchto dvou věcech. Tu část s okurkou jsem vynechal.

„No ale to tě přece nijak neohrožuje, nebo ano?“

„Bojím se, aby ses jednoho dne i ty, Micu, nesvlékl a s rudým obličejem neoběsil,“ svěsila hlavu a ukázala naplno svůj strach.

Otřásl jsem se, neboť jsem v záplavě jejích hnědých vlasů na vteřinu zahlédl miniaturu vlastní mrtvoly. Červený obličej zesnulého Micusaburóa Nedokora se zaschlými, kapky krve připomínajícími hrudkami špatně rozmíchané barvy za ušními lalůčky. Stejně jako v případě mrtvého přítele ani moje mrtvola neměla nabarvené uši a byl z ní patrný nedostatek času mezi rozhodnutím spáchat bizarní sebevraždu a její následnou realizací.

„Já se nezabiju, nemám k tomu důvod.“

„Byl to snad masochista?“

„Proč se ptáš? Navíc sotva den po jeho smrti? Ze zvědavosti?“

„No...“ řekla žena, celá zaražená těmi náznaky zloby, kterou rozpoznala v mém chrapláku (zloby, kterou jsem ani já sám příliš nechápal). „Jestli trpěl nějakou sexuální úchylkou, potom bych se nemusela bát, že dopadneš stejně, že, Micu?“

Opět se zaklonila a počastovala mě pohledem očekávajícím souhlas. Neskrývaná, zoufalá bezmoc v jejích zarudlých očích mě šokovala. Hned nato ale oči zavřela a opět si přihnula whisky z láhve. Klenutá horní víčka měla zčernalá jako špinavá bříška prstů. Zakuckala se, po tvářích se jí skutálely slzy a z koutku úst vytekl pramínek whisky a slin. Bylo mi jedno, že si pocintá nové bílé hedvábné šaty, ze šlachovité ruky připomínající vyzáblou opičí pracku jsem jí sebral láhev a přemožen pocitem, že nikam nepatřím, jsem se napil taky.

Popravdě řečeno, jednou se mi můj přítel, kdesi na půli cesty za poznáním svých sexuálních sklonů, v dobách, kdy ještě postrádaly kontury, třebaže už o nich jasně věděl, radostně, avšak zároveň znepokojeně svěřil, že má jisté masochistické zkušenosti. Nebyly to nenápadné sklony, co mohou náhodou procitnout v kterémkoli z nás, ale ani nic tak závažného, že se o tom nedá nikomu povědět. Přítel navštívil tajné zařízení, kde pracují vyšinuté, surové ženy poskytující uspokojení masochistům. Při první návštěvě se nestalo nic zásadního. Když však po třech týdnech navštívil dům podruhé, absurdně obří žena, jež si dobře pamatovala přítelovy preference, mu předpověděla, že do budoucna už se bez ní neobejde. Když napříště ležel nahý s hlavou a břichem přitisknutými na podlahu a těsně u ucha mu s žuchnutím dopadl konopný provaz, pochopil, že obrovská žena skutečně vstoupila do jeho života a usídlila se v něm navždy.

„Zjistil jsem, jaké to je, když se ti tělo rozpadne na kousíčky, úplně rozbředne a promění se v něco jako vídeňský párek, který nedokáže vůbec nic cítit. Na druhou stranu se moje mysl od tohoto těla dokonale odtrhla a plula někde ve výšinách,“ uzavřel přítel, upřel na mě pohled a usmál se podivným, zesláblým úsměvem nemocných. Znovu jsem si lokl whisky a zakuckal se jako prve má žena. Cítil jsem, jak mi vlašná tekutina stéká pod košilí po prsou až na břicho. Nejraději bych se na ženu, jak přede mnou seděla se zavřenýma očima a se zčernalými víčky působícími dojmem, že má na očích ještě jedny oči připomínající mimikry na můřích křídlech, zhurta obořil:

„I kdyby masochista byl, nemáš se čeho bát. Ale jenom proto mezi námi nemůžeš udělat čáru a uklidňovat se, že já si obličej na rudo nenabarvím a nahatý si nehodím mašli. Protože sexuální sklony ve výsledku nehrají zase tak velkou roli. Jsou jen groteskní, děsivou pokřiveninou svinutou na dně lidské existence. V duši mého přítele zkrátka dřímala obrovská, neovladatelná hnací síla šílenství, která nakonec masochismus, jak se tomuhle pokřivení říká, vyvolala. Šílenství v jeho duši, které skončilo sebevraždou,

rozhodně nebylo spuštěné postupným propadáním masochismu, právě naopak. A já mám v sobě semínko těžko vyléčitelného vyšinutí taky...”

Nejenomže jsem jí nic z toho neřekl, mé myšlenky ani nezapustily jemné kořínky vodních rostlin do unavených a otupělých záhybů mé mysli. Vynořily se jako bublinky ve sklenici a po chvilce se rozplynuly jako sen. Kdykoli podobné fantazírování za bílého dne pomine, vůbec nic v člověku nezanechá. Obzvláště pokud jej nikomu nesdělíme. Nejlepší je nechat takové nechtěné fantazie proběhnout kolem a nepoškodit kůru mozkovou. Je-li člověk úspěšný, podaří se mu unikat před jedem, alespoň dokud ho jed prudkým útokem nedonutí přijmout fantazie za zkušenost. S ústy stále zavřenými jsem ženu zezadu vzal v podpaží a vytáhl ji na nohy. Připadalo mi jako rouhání, že jsem její živé, tajemně křehké tělo, schopné ve vypětí porodit, zvedal stejnýma rukama jako tělo mrtvého přítele. Obě těla se zdála stejně těžká, ovšem přítelovo mi bylo nějak bližší. Podpíral jsem ženu a pomalu s ní mířil k ložnici, kde čekalo naše dítě, když se před koupelnou zastavila, jako když spustí kotvu, odmítla jít dál a mdlými vodami vlahého letního večera odplula místností směrem na záchod. Byla tam dost dlouho. Pak se v šeravém vodstvu konečně vynořila a já ji odvedl do ložnice. Vzdal jsem pokus o svléknutí, pouze jsem ji položil na postel. Vydechla tak zhluboka, jako kdyby vyprázdnila celou duši, a propadla se do hlubokého spánku. Žlutá, vláknitá hmota, kterou vyzvracela, ulpěla na jejích rtech a pronikavě zářila jako drobné chloupky na okvětních lístcích květin.

Dítě ke mně jako vždy zvedalo doširoka otevřené oči. Nedokázal jsem rozpoznat, má-li žízeň, hlad, či zda ho trápí jiné nepohodlí. Připomínalo rostlinu v kalné vodě, leželo s otevřenýma očima bez výrazu a pouze tiše existovalo. Nic nevyžadovalo a nevyjadřovalo absolutně žádné emoce. Dokonce ani neplakalo. Čas od času jsem dokonce pochyboval, zdali vůbec žije. Jestli žena popíjela od rána, možná leželo pohozené přesně v této poloze celý den. Co jsem s tím mohl dělat? Nyní byla má žena jen opilec

pohroužený do hlubokého spánku. Před očima mi vyvstala barvitá předtucha hrozivé pohromy. Ale sahat na dítě pošpiněnými rukama mi stejně jako prve u manželky připadalo hříšné, a tak jsem se ho ani nedotkl. I v jeho případě jsem měl pocit, že je mi bližší můj zesnulý přítel. Zatímco jsem na něj zíral, bez přestání ke mně zvedalo oči oprostěné od jakéhokoli výrazu. Pak se v nich konečně, s hroživou silou cunami, zvedla nepřekonatelná únava. Sehnul jsem se, lehl si vedle něj a pokoušel se usnout, aniž bych mu donesl láhev mléka. Těsně předtím, než jsem se ponořil do stavu bezvědomí, vytanulo mi na mysli překvapivě zřetelně, že si můj jediný přítel nabarvil obličej na rudě a oběsil se, moje žena se náhle bez zaváhání opíjí a mé dítě je idiot. A co víc, já sám jsem ani nezavřel dveře, ani jsem si nerozvázal kravatu, nesmyl jsem si z těla nepříjemný pocit, že jsem sahal na mrtvého, jen jsem se na posteli vtěsnil mezi ženu a syna a teď se snažím usnout. Jak jsem ale přestal přemítat nad významem toho všeho, stal se ze mě pouhý hmyz napíchnutý na špendlík a usnul jsem, chvěje se nevysvětlitelným, avšak jasným pocitem ohrožení. Na druhý den jsem si podstatu onoho ohrožení již nedokázal jasně vybavit, nestihlo se totiž přeměnit ve zkušenost.

Jednoho letního dne loňského roku se můj přítel potkal v newyorské lékárně s mým mladším bratrem. Do Japonska pak přivezl svědectví o tom, jak se bratrovi v Americe daří.

Můj mladší bratr Takaši odjel do Ameriky jako člen studentské divadelní skupiny, do které jej naverbovala poslankyně parlamentu kandidující za reformní pravicovou stranu. Tento divadelní soubor tvořili pouze studenti, kteří se v červnu roku 1960 účastnili politických aktivit a hráli hru o svém názorovém obratu. Nejprve se skrze divadelní představení s názvem *Naše ostuda* vyznali ze svého pochybení a potom se ve jménu zpytujících studentských aktivistů omlouvali občanům Ameriky za to, že bránili vstupu jejich prezidenta do Japonska. Když mi Takaši oznámil, že s tímto spolkem odjíždí do Ameriky, tvrdil, že plánuje hned po příjezdu od divadelního uskupení utéct a na vlastní pěst svobodně cestovat.

Jenže když jsem pak četl částečně satirické, částečně zahanbené články o *Naší ostudě*, které do Japonska přicházely od reportérů dlouhodobě pobývajících v Americe, všiml jsem si, že Takaši nejenomže od uskupení neutekl, naopak vyjíždí ze základny ve Washingtonu tu do New Yorku, tu do Bostonu a hraje ve všech reprízách, které soubor odehrál. Snažil jsem se zjistit, proč bratr své plány změnil a dál hraje roli zpytujícího studentského aktivisty, ale vymykalo se to mé představivosti. Proto jsem příteli, který v té době společně se svou ženou studoval na univerzitě v New Yorku, poslal dopis s prosbou, aby spolek, ve kterém se bratr angažoval, alespoň jednou navštívil. Přítel ale skupinu kontaktovat nedokázal a s bratrem se nakonec setkal úplně náhodou. Když vešel do jedné lékárny na Broadwayi, drobný Takaši se zrovna opíral o vysoký pokladní pult a plnými doušky upíjel limonádu. Jak se k němu přítel zezadu přiblížil a beze slova jej chytil za rameno, otočil se bratr tak prudce, až přítele vyděsil. Takaši byl špinavý, upocený, bledý a nervózní. Působil, jako by jej přistihli při plánování bankovní loupeže.

„Ahoj Tako,“ pozdravil ho přítel. „Dozvěděl jsem se v dopise od Micua, že jsi v Americe. Micu prý po svatbě nelenil a jeho žena hned otěhotněla!“

„Já jsem se ani neoženil, ani jsem nikoho neoploдил,“ odpověděl Takaši tónem, ve kterém byl ještě jasně patrný otřes.

„Haha!“ zasmál se přítel, jako kdyby právě slyšel mimořádně povedený vtip. „Příští týden se vracím do Japonska. Mám od tebe Micuovi něco vyřídit?“

„A neměli jste se ženou na Kolumbijský univerzitě studovat několik let?“

„Z toho sešlo. Během demonstrací se mi něco stalo. Není to nic fyzického. Něco se mi porouchalo v hlavě. Do nemocnice mě ještě nezavřou, ale nastoupím do sanatoria.“

Jak to přítel dořekl, všiml si, že se Takašimu po obličeji rozlila veliká skvrna prudkého zahanbení. Zdálo se mu, že pochopil, proč se Takaši zachoval tak křečovitě, když jej prve tak nečekaně

přepadl. A jelikož měl laskavé srdce, ve skrytu duše přepadení zalitoval. Zasáhl bratra v místě, kde zpytující studentští aktivisté cítí nejpálčivější bolest.

Oba se odmlčeli a zadívali na regál naproti kase, dokonale zaplněný lahvíčkami se širokým hrdlem. Jednotlivé nádoby vystavovaly na odiv sladkou, meruňkově zabarvenou, syrově vyhlížející tekutinu evokující vnitřnosti. Siluety bratra a mého přítele se odrážely v pokřiveném skle lahvíček, a jak se jeden či druhý jen trochu pohnuli, růžová strašidla v odrazech se silně rozkývala, skoro jako kdyby se chystala zpívat: „Amerika! Amerika!“

Můj přítel se k demonstracím přichomýtl ve stejnou noc, kdy Takaši svůj studentský aktivismus ještě nepopíral a byl před parlamentní budovou. Přítel se nepřipojil z politického přesvědčení, doprovázel novomanželku, členku malého Spolku současného divadla, který se do demonstrací také vložil. Když se potom situace zvrhla v chaos, ozbrojený policista, před kterým se přítel pokoušel manželku ochránit, mu rozbil hlavu obuškem. Čistě z lékařského hlediska nešlo o závažné poranění, ale po onom nočním útoku provoněném čerstvými listy se v přítelově hlavě rozevřela jistá prázdnota a jeho osobnost nanovo ovládla skrytá maniodeprese. Podobní lidé se jistě modlí, aby se se zpytujícími aktivisty vůbec nesetkali.

Takaši nadále mlčel, čímž přítele uváděl čím dál víc do rozpaků. Přítel proto bez přestání zíral na meruňkově růžové lahvičky, jeho oči se v žáru rozpaků rozpouštěly v podobně lepkavou, růžovou tekutinu a hrozilo, že z lebky vytečou ven. Představoval si, jak se jeho vlastní oční bulvy, rozteklé v meruňkovou hmotu bez sebe-menší možnosti návratu do důlků, smaží na stříbrném pokladním pultu, o který se denně opíraly nahé, zpocené lokty nejružnějších Američanů latinskoamerického, anglosaského anebo židovského původu, jako dvě vajíčka vyklepnutá na pánvičku. Bylo horké léto, Takaši vedle srkal brčkem zbytky limonády, mračil se a na čele mu perlil pot.

„Takže nemáš nic, co bys chtěl Micuovi vyřídit?“ řekl můj přítel namísto rozloučení.

„Řekni mu, prosím, že se z divadelního spolku snažím utéct. Pokud to nevyjde, tak mě nejspíš deportujou, ale každopádně už s nima dýl nezůstanu.“

„A kdy utečeš?“

„Dneska,“ řekl Takaši rozhodně.

V ten moment si můj přítel uvědomil, a dopadlo to na něj ztěžka, až téměř zpanikařil, že můj mladší bratr nejspíš v lékárně na něco nebo na někoho čeká. Pochopil, proč bratr nadskočil jak pružina, šokovaný výraz v jeho tváři i význam nečekaného ticha a na nervy jdoucího srkání zbytků limonády. To vše se spojilo v kruh aktuálnosti. Zároveň se přítel zmocnila úleva, neboť v bratrově v olejnatém pohledu, který je vlastní zápasníkům, spatřil vynořující se a opět mizící náznaky nikoliv tísně ze setkání s někým, koho bychom raději nepotkali, ale povýšeného soucitu.

„Přijde sem snad nějaký tajný agent, který ti s útekem pomůže?“ zeptal se žertovně.

„Mám ti říct pravdu?“ odpověděl Takaši s předstíranou výhružkou v hlase. „Vidíš, jak za támhletou polici s regály lahvíček láduje lékárník nádoby pilulkami?“ (Můj přítel se podíval směrem, kam bratr ukázal, a přesvědčil se, že v šeru za polici naplněnou bezpočtem lahvíček, které připomínaly panorama horkého letního New Yorku v negativu, se plešatý muž soustředěně oddává delikátní práci vážení léků.) „To připravuje léky pro mě. Zanítil se mi totiž penis a teď se kroutí bolestí! Až se mi ta lahvička dostane do rukou, uteču od *Naší ostudy* a pustím se po vlastní ose.“

Přítel si povšiml, jak slovo *penis*, zářící jako drahokam v jinak nesrozumitelné japonské konverzaci, okolní Američany znejistilo. Opět se mu připomněla nezměrná cizokrajnost prostředí, které je obklopovalo.

„A takové léky nejdou získat jednodušeji?“ zeptal se autoritativním tónem naplněným vážností, tónem namířeným vůči okolí, které je začalo pozorovat.

„No, kdybych mohl zajít do nemocnice, jak se to dělá normálně,“ řekl Takaši, aniž věnoval sebemenší pozornost triviálním

konfliktům v duši mého přítele, „asi bych je dostal. Ale lidi, co do nemocnice nemůžou, to mají v Americe dost blbý. Předpis, co jsem dal lékárníkovi, pro mě zfalšovala sestřička z ošetrovny v hotelu. Pokud by se na falzifikát přišlo, tak by tu mladou černošku vyhodili a mě deportovali.“

Proč Takaši nemohl normálně zajít do nemocnice? Protože za jeho problémy s močením zjevně mohla kapavka, kterou chytil při styku s černošskou prostitutkou ve věku naší matky hned první noc po příjezdu do Ameriky, když se vytratil z ubytovny. Kdyby tohle všechno vyšlo najevo, vedoucí souboru, stárnoucí poslankyně, by ho hned poslala zpátky do Japonska, ze kterého se mu zrovna konečně podařilo utéct. Nadto Takašiho sužovala úzkost z podezření, jestli nemá močovou trubici krom kapavky prolezlou i syfilidou, a ta v něm zadusila jakoukoli chuť vymýšlet a realizovat nové plány.

Z tohoto stavu se vymanil, až když se u něj příznaky syfilidy neobjevily ani po pěti týdnech od návštěvy oblasti, kde se bělošské a černošské čtvrti míchají v široké škále odstínů. Navíc díky předstírání bolesti v krku vyškemral od sekretářky divadelního spolku antibiotika, která pálení močové trubice trochu zmírnila. V newyorském hotelu, který spolek využíval jako základnu (a odkud vyjížděl na krátké cesty do různých lokalit), se Takaši seznámil se sestřičkou hotelové ošetrovny a podařilo se mu od ní získat papír, na který píšou lékaři recepty pro lékárníky. Černošská sestřička s bezmeznou vůlí pomáhat nejenomže do receptu zanesla množství a typ léku, který nejúčinněji zabírá na problémy s močovou trubicí, ještě bratrovi poradila lékárnu, kde bylo nejméně pravděpodobné, že padělaný recept odhalí.

„Nejdřív jsem se jí nepříjemný symptomy sužující můj penis snažil přiblížit nějakýma abstraktně chladnýma slovy. Objektivně,“ vyprávěl Takaši. „Nebyl jsem si jistě, ale zdálo se mi, že slovo *gonorrhoea* bude působit přehnaně a jenom ji vyděsí. A tak jsem řekl, že mám podezření na *urethritis*. Tomu slovu ale nerozuměla. Zkusil jsem teda říct, že trpím *inflammation of the urethra*. V ten

moment se jí v očích objevil záblesk pochopení, ani abstraktní, ani chladnej, naopak jako kdyby mi znovu připomněl lepkavou bolest sužující můj penis. Pak se zeptala, jestli můj penis *burns*. Přesnost toho výrazu mě tak zasáhla, že mě ze samýho studu *burned* celý tělo. Haha.“

Můj přítel se také zasmál. Pohledy cizinců, kteří postávali okolo a zachytili ona opakovaně používaná specifická slova, byly ještě podezřívavější než prve. Zpoza regálu s léky vyšel lékárník, v upoceně tváři znepokojený výraz. Z Takašiho opálené ptačí tváře zmizel úsměv a nahradila ho dusivá touha plná nejistoty, která se přenesla i na mého přítele. Plešatý lékárník, zjevně s irskými kořeny, však jen otcovsky pronesl: „Takové množství prášků bude velmi *expensive*. Nechcete si vzít jen jednu třetinu?“

„Haha. Nemůže mě to vyjít draž než několik týdnů s bolestmi se kroutícím penisem,“ pronesl Takaši, ve vteřině navracený do reality.

„Já to zaplatím,“ řekl přítel zvesela. „Na oslavu nového začátku tvého života v Americe.“

Takaši, v mžiku ve výborné náladě, chvilku dojatě, jako nějaká školačka, zíral do lahvičky naplněné slabě se třpytícími kapslemi a potom prohlásil, že ještě toho dne vyzvedne zavazadla na ubytovně a vyrazí na pouť Amerikou. Oba urychleně opustili místo činu, vyšli z lékárny a vydali se společně na autobusovou zastávku.

„Když se ti po dlouhé agónii konečně podařilo vyřešit své problémy, zdají se najednou ohromně triviální, že?“ řekl při pohledu na Takašiho, překypujícího štěstím nad získanými kapslemi, skoro závistivě můj přítel.

„Copak se všechny vyřešené problémy nezdají triviální?“ odsekl Takaši. „I ten tvůj komplikovanej návrat do Japonska a nástup do sanatoria ti budou připadat jen jako triviality, až si v hlavě rozpleteš všechny myšlenky.“

„Kéž by se rozpletly!“ řekl přítel s upřímným očekáváním v hlase. „Jestli se nerozpletou, tak mi ty nepříjemné maličkosti zpečetí život.“

„Jaký uzly to máš v hlavě vůbec zamotaný?“

„To kdybych věděl, tak bych svoje myšlenky dokázal rozplést a pak už jen litoval let strávených nad směšnými triviálnostmi. Pravda, hrozí taky, že bych se jim poddal, což by byl můj konec, ale i to by alespoň odhalilo pravou podstatu mých zauzlených problémů. Jen by mi to poznání už k ničemu nebylo. Ani bych neměl jak ostatním sdělit, že jsem nehledě na své šílenství nakonec všechno pochopil,“ přiznal se přítel přemožený náhlou záplavou smutku.

Můj přítel Takašiho zjevně velmi zaujal. Zároveň však Takaši působil dojmem, že by jej nejradši hned opustil. Příteli došlo, že se dotknul něčeho v Takašiho nitru. Do toho však přijel autobus. Takaši nastoupil, podal příteli z okna leták, prý jako poděkování za antibiotika, a zmizel kdesi v dáli rozhlehlého amerického kontinentu. Od té doby jsme o bratrovi nic konkrétního neslyšeli. To proto, že se po opuštění divadelního souboru vydal na osamocенou dráhu tuláka, přesně jak pověděl mému příteli.

Když přítel nastoupil do taxíku, hned si rozevřel leták od Takašiho. Týkal se hnutí za občanská práva. Na první straně byla fotografie na troud spáleného černošského těla, kolem kterého stáli běloši v prostém oblečení. Tělo ztratilo zřetelné tvary a připomínalo špatně vyřezanou dřevěnou figurínu. Přítele ten výjev zasáhl, neboť byl směšný, tragický a odporný zároveň. Odhaloval násilí v té nejryzejší podobě a na pozorovatele působil jako děsivý přelud. Pod tíhou toho přeludu můj přítel cítil, jak jej chtě nechtě zmáhá hrůza.

Přelud se v emocionálním světě mého přítele hned spojil s neurčitým trápením v jeho hlavě, jako když se spojí dvě kapky vody. Pochopil, že Takaši musel vědět, jakou reakci u něj letákem s touto fotkou vyvolá, a cítil, že mu tak Takaši oplatil zásah do hlubin nitra.

„Občas si až zpětně uvědomíme, že fotoaparát našeho vědomí zachytil něco, co se nacházelo na samém okraji, něco jen obtížně vybavitelného, co téměř úplně splynulo s nevědomím. Když jsem propátrával nejasné, temné kouty snímků své paměti, uvědomil jsem si, že zatímco jsem se k Takovi zezadu přibližoval, usrkával

limonádu a zíral u toho právě na tenhle plakát,“ řekl mi přítel. „Zdálo se mi, jako kdyby ho trápilo nějaké obrovské břímě. Nebyl to však recept na antibiotika, o kterém mi tak detailně vyprávěl. Působil, že dumá nad něčím mnohem důležitějším a hlubším. Snad si nemyslíš, že by se zrovna Taka tolik trápil kvůli nějaké bezvýznamné pohlavní chorobě? Dost mě šokovalo, když se zeptal, jestli chci slyšet pravdu. A domnívám se, že tahle jeho pravda byla úplně něco jiného, než co mi nakonec řekl. Co to jen mohlo být?“

V podzimním úsvitu na dně jámy se psem na klíně jsem nebyl schopen pochopit ani *onu věc*, která den po dni narůstala v hlavě mého přítele, až ho dohnala k absurdní sebevraždě pod groteskní maskou, ani *tu věc*, která se skrývala v hlavě mého bratra a jejíž existenci můj přítel odhalil. Smrt náhle přetnula pletivo porozumění. Některé věci se přežijí nikdy nedozvědí. Těm zbyde jen čím dál větší podezření, že si mrtví vybrali svou smrt právě kvůli *oně* nesdílitelné věci. Její nejasná povaha sice může přežijí dovést až na pokraj celé katastrofy, nakonec ovšem pouze zjistí, že je veden něčím, co nikdy nepochopí. Pokud by mi můj přítel před svou smrtí namísto barvení si obličeje na rudo, strkání si okurky do řitního otvoru a svlékání se například zatelefonoval a třeba jen krátce vykřikl, zanechal by mi alespoň nějaká vodítka. Pokud měl být rudý obličej, okurka v řitním otvoru a oběšení jistou formou němého výkřiku, tak takový výkřik přeživším nestačí. Vodítka nebyla dost jasná, abych je mohl sledovat a rozplétat dál. Přesto jsem to byl právě já, kdo byl mezi přeživšími v nejvýhodnější pozici zemřelého přítele pochopit. Od prvního ročníku vysoké školy jsme byli v jednom kuse spolu a vše jsme podnikali dohromady. Spolužáci si nás dobírali, že jsme úplně jako jednovaječná dvojčata.

Možná jsme si byli ve skutečnosti dokonce podobnější než já s Takašim. Můj bratr se mi nepodobal vůbec v ničem. Cítil jsem, že mi svým charakterem bude mnohem bližší *ona věc*, která existovala v hlavě mého přítele, než *ona věc*, která během toulek po Americe strašila v hlavě mého mladšího bratra. Ode dne, kdy byl náš druhý nejstarší bratr – který jako jediný z obou starších

bratrů přežil válku a vrátil se zpět domů – jednoho podzimního večera roku 1945 umlácen v korejské usedlosti, která připomínala vybouleninu u vstupu do naší vesnice v údolí, hodnotila nás coby jediné přeživší muže v rodině nemocná matka před mladší sestrou následovně:

„Ti dva jsou ještě děti a dosud se pořádně nevybarvili, ale už teď je jasné, že Micusaburó bude nakonec ošklivý, zatímco Takaši bude krásný, lidé jej budou mít rádi a bude se mu dobře žít. Sbliž se hlavně s Takašim a drž se ho i v dospělosti.“

Když matka zemřela, bratra a sestry se ujal strýc, který je vychoval ve svém domě, čímž se matčina vůle naplnila. Sestra však nakonec spáchala sebevraždu ještě před dosažením dospělosti. Nebyla postižená tak těžce jako můj syn, ale aby přežila, potřebovala se, přesně jak říkala matka, někoho držet. Byla sice velmi citlivá na hudbu, respektive spíš na zvuky, ve všem ostatním byla ale velmi opožděná...

Pes zaštěkal. Svět se probudil a zaútočil na mě, sedícího na dně jámy, z obou stran. Moje pravá dlaň, zkroucená jako lopatka, nadále škrábala do hliněné stěny přede mnou. Už jsem si do klína natrousil pět nebo šest úlomků cihel, které se zachytily ve vrstvách hlíny nížiny Kantó, a pes se ve snaze vyhnout se jim tiskl na má prsa čím dál tím těsněji. Ještě jednou dvakrát jsem hrábl do hlíny, než mi došlo, že na mě přes okraj jámy shlíží jakýsi člověk. Levou rukou jsem pevně sevřel psa a zadíval jsem se nad jámu. Strach, který se zmocňoval psa, se přenesl i na mě. Připadal jsem si skutečně vystrašený jako nějaké zvíře. Ranní zář byla zakalená jako oční bulva se šedým zákalem. Nebe, za úsvitu vysoké a bělavé, se teď černalo a viselo nízko. Možná že kdybych viděl na obě oči, naplňovala by okolní scénérii mnohem intenzivnější záře (tento zafixovaný a z hlediska optiky mylný předpoklad se mě občas zmocní), ovšem oko, které mi zbylo, vidělo jenom temné ráno naplněné bezútěšnou pustinou. Seděl jsem špinavý na dně jámy, níž než ostatní řádní obyvatelé ranního města, a rukou jsem škrábal po hliněné stěně. Z vnějšku na mě útočil lezavý chlad, z vnitřku

spalující hanba. Jámu znovu překryl stín nízké, ramenaté lidské siluety, která se tyčila k načernalé obloze jako věž, jež hrozí zřícením. Muž připomínal černého kraba stojícího na zadních nohách. O psa se pokoušelo šilenství a ve mně se mísil strach a stud. Na dno jámy dopadal jako krupobití cinkot bezpočtu skleněných objektů. Ze všech sil jsem napínal zrak a pokoušel se identifikovat obličej obra, který jako božská bytost shlížel dolů, ale paralyzován zahanbením jsem se dokázal jen přihloupě usmívat.

„Jak se ten pes jmenuje?“ zeptal se obr.

Otázka neměla nic společného se slovy, kterých jsem se obával. V mžiku jsem byl zachráněn a vytažen zpět na pevninu každodennosti. Málem jsem se rozplynul uvolněním. I kdyby muž roznese po sousedství skandální zvěsti, nebudou vybočovat z běžných povídaček. Nenastane zdrcující druh skandálu, kterého jsem se ještě před chvílí obával a za který jsem se styděl; skandál, kvůli němuž člověku z přemíry děsu a hanby vyrostou z kůže po celém těle odporné rousy psích chlupů a který surově zadupe všechno lidské. Bude to skandál poklidný, jako když vás někdo přichytí při souloži se stárnoucí komornou. Pes na mém klíně si rovněž bystře povšiml, že se jeho ochránce vyhnul oné podivné, ohrožující věci, a seděl klidně a tiše jako králík.

„Asi jste se opil, že jste tam spadnul, vidíte?“ pokračoval muž a já jsem tak mohl vše, co se stalo za úsvitu, ještě pevněji ukotvit v realitě každodennosti. „Ráno byla hrozná mlha.“

Velmi opatrně jsem směrem k muži přikývl (jeho tělo bylo černé jako stín, můj obličej naopak jistě, i přes ranní temnotu, zářil v prostoru zcela jasně) a se psem v náručí jsem se postavil. Kůži na klíně, stehnech a kolenou, do té doby suchou, ušpinily kapky vody stékající jako slzy po vnitřní straně mých stehen. Muž ustoupil o krok dozadu a já si ho mohl pořádně prohlédnout, od kotníků v úrovni mé hlavy. Byl to mladý mlékař. Na sobě měl speciální úbor připomínající záchrannou vestu a v něm po každé straně zastrčené láhve od mléka. Kdykoli se nadechl, láhve zacinkaly, jak se o sebe třely jejich skleněné stěny. Připadalo mi, že

mladík dýchá velmi zhluboka. Neměl vystouplý nos. Jeho obličej byl plochý jako platýs a jeho oči postrádaly bělmo jako oči lidoopů. Upřeně mě pozoroval a zhluboka přitom oddechoval. Vzduch, který vydechoval, se vznášel před jeho krátkou čelistí, až to vypadalo, že má bílý plnovous. Uhnul jsem pohledem k dřínu, který se červenal za mlékařovou kulatou hlavou, neboť jsem v jeho výrazu nechtěl spatřit nic, z čeho bych mohl vyvozovat nějaké závěry. Když jsem se z výšky pěti centimetrů nad zemí díval zespoda na listy dřínu, připadaly mi ohnivě rudé. Červeň mi evokovala oheň na obrazu pekla, který jsem vídával v den oslav výročí Buddhových narozenin v chrámu ve vesnici v údolí (ten obraz věnoval chrámu můj praděd poté, co se odehrál nešťastný incident v roce 1860, prvním roce éry Man'en). Ohnivě rudá barva působila výhružně a zároveň nostalgicky. Dřín mi cosi nejasně signalizoval a já učinil rozhodnutí. Vypustil jsem psa na povrch, kde se mísilo vykopané černé bláto se zelenou trávou a uschlými listy. Pes vzal do zaječích, jako kdyby se mu ulevilo, jako kdyby chtěl říct, že se doteď snažil hlavně to celé nějak vydržet. Opatrně jsem vyšplhal po žebříku. Dolehl ke mně zpěv alespoň tří různých druhů ptáků a také zvuky pneumatik aut. Nohy jsem měl prokřehlé, tak jsem si musel dát pozor, abych na žebřík špatně nedošlápl. Jak se moje třesoucí tělo ve špinavém pyžamu s modrými proužky opět zjevilo na povrchu, mlékař o krok ustoupil. Cítil jsem pokušení jej trochu postrašit, což jsem samozřejmě neudělal. Vrátil jsem se zpátky do kuchyně a zavřel za sebou dveře.

„Když jsem vás v tý díře viděl, tak jsem si myslel, že jste mrtvej!“ křiknul za mnou otráveně mlékař. Skoro jako kdyby vyvodil, že jsem si z něj vystřelil, když jsem jej ignoroval a vydal se rovnou domů.

Přede dveřmi manželčina pokoje jsem se zastavil a ujistil se, že stále ještě spí. Potom jsem si svlékl pyžamo a utřel celé tělo. Napadlo mě, že bych mohl napustit teplou vanu a celý se umýt, ale nakonec jsem to neudělal. Nějak jsem ztratil vůli udržovat se v čistotě. Navíc jsem se čím dál víc třásl. Protože ručník skončil

úplně černý, nakonec jsem rozsvítil a zjistil, že jsem si hrabáním do hliněné zdi poranil nehty a krvácím. Dezinfekci jsem nehledal, pouze jsem si na prsty přitiskl ručník. Pak jsem se, stále třesoucí, vydal do své ložnice, která slouží také jako pracovna. Třásl jsem se dál. Nakonec jsem dostal horečku. V mém těle stále přebývala tupá bolest, která nesouvisela s poraněnými prsty. Byla to silnější verze stejné bolesti, kterou pokaždé cítím za úsvitu. Nakonec jsem si uvědomil, že moje ruce podvědomě vyhrabávaly z hlíny zbytky cihel, a zatímco ničily hliněnou stěnu, snažily se mě pohřbít zaživa. A pochopil jsem aspoň trochu, proč se mé tělo za úsvitu rozpadá na tisíc kousků, které potom úpí tupou bolestí, význam tohoto každodenního probouzení.

2

Rodinné setkání

Odpoledne toho dne, kdy od bratra přišla zpráva, že náhle skoncoval s potulným životem v Americe a přiletí na Hanedu, jsme se s manželkou na letišti setkali s jeho dvěma mladými přáteli. Letadlo mělo zpoždění, protože nad Pacifikem řádila bouřka. Jakožto uvítací výbor Takašiho Nedokora jsme na zpožděné letadlo čekali v pokoji letištního hotelu. Žena se zády opírala o okno zastíněné žaluzií z tenkého plastu (žaluzie světlo neodstiňovala úplně, jeho zbytky se tetelily uvnitř pokoje jako kouř, který nemá kam uniknout), obličej schovaný ve stínu, jako kdyby nechtěla nikomu dovolit, aby si ji prohlížel. Seděla v nízkém křesle a potichu popíjela whisky. V pravé ruce připomínající mokrý, zčernalý kmen stromu svírala sklenici z řezaného skla a vedle bosých nohou měla krom bot ještě láhev a kýbl s ledem. Whisky si přinesla z domova, led koupila na hotelu.

Bratrovi přátelé se posadili na nerozestlanou postel, namáčkli se k sobě jako mláďata v doupěti, a zatímco si rukama objímali kolena, sledovali sportovní utkání na přenosném televizoru, který bzučel jako komár. Předtím jsem tyhle dva teenagery (jmenovali se Hošio a Momoko) viděl celkem dvakrát. Krátce poté, co jsem zjistil, že můj přítel zaplatil za bratra antibiotika, se přišli vyptávat, kde se můj bratr zrovna nachází. Několik měsíců po tom mě

navštívili znova. Bratr jim podle všeho poslal pohlednici, takže místo pobytu už znali, a i když mi ho odmítali prozradit, chtěli peníze, aby mohli bratrovi poslat nějakou věc, kterou si u nich objednal. Neudělali na nás se ženou žádný zvláštní dojem, bylo však patrné, že je bratrova nepřítomnost uvrhává do bezradnosti, z čehož jsem akorát usoudil, že k němu vzhlížejí.

Zatímco jsem upíjel pivo, které v potemnělém pokoji vypadalo jako černé, skrze rolety jsem pozoroval širokou oblohu, kde se jedno za druhým střídala vzlétající a přistávající letadla, těžká trysková a menší vrtulová. Mezi naším pokojem a přistávací dráhou se ve výšce očí táhl železobetonový nadjezd, po kterém zrovna obezřetně přecházela skupinka školaček na exkurzi, všechny nakloněné dopředu. Když zasmušilá skupinka dívenek v uniformách dorazila až do bodu, kde se most opět začal svažovat, působila náhle, jako kdyby měla vzlétnout k nebi jako letadlo z odletové dráhy. Výjev mě zneklidnil. Co se nejprve jevilo jako boty, které se jim uvolnily z kotníků, bylo ve skutečnosti hejno holubů. Když desítky křídel zběsile odtřepotaly pryč, jeden osamělý pták přistál na úzkou, suchým pískem pokrytou stříšku za žaluzií. Dosedl nepřírozeně, jako sestřelený. Když jsem si ho dobře prohlédl, uvědomil jsem si, že je postižený. Asi proto se mu špatně létalo, byl od pohledu tlustý a dosedl jen s velkými obtížemi. Od ztěžklé ptačí hlavy až po břicho se mu táhl podobně tmavě šedý stín, jaký pokrýval kůži na ruce mé ženy. Potom obézní holub zničehonic vzlétl (možná ho vyplašil hlasitý zvuk, který k nám do pokoje skrze zvukotěsná okna nepronikl, což vytvářelo dojem, že události za oknem pozbývají souvislosti), jako černá skvrna z Rorschachova testu se asi dvacet centimetrů přede mnou zarazil, zamával křídly a byl ten tam. Leknutím jsem ucukl. Když jsem se otočil zpět do pokoje, všiml jsem si, že můj pohyb viditelně rozrušil mou ženu se skleničkou v ruce i mladé, kteří stále sledovali přenosnou televizi.

„Musí to být vážně pořádná bouřka, když má letadlo takové zpoždění,“ řekl jsem, abych nepříjemnou situaci trochu odlehčil.

„Těžko říct.“

„Jestli se letadlo dostalo do velkých turbulencí, Takaši je určitě strachy bez sebe. Smrt v bolestech ho děsí víc než ostatní.“

„Já jsem slyšela, že při pádu letadla se umře dost rychle, tak třeba to moc nebolí.“

„Taka se nebojí ničeho,“ vstoupil do naší rozpravy vypjatým tónem Hošio, jako kdyby už déle nedokázal mlčet. Byla to první slova, nepočítaje krátký pozdrav, která toho odpoledne řekl, což mě zaujalo.

„To víš, že se bojí. Navíc mám pocit, jako by se bál celý život. Jednou, když jsme ještě byli malí, se trochu poranil na bříšku prstu. Z ranky vytekla asi setina miligramu krve, ale Taka se při pohledu na ni pozvracel a omdlel.“

Krev vytekla z ranky, kterou jsem mu bodnutím špičky nože do prostředníčku přivodil já. Kasal se totiž, že by si dokázal rozříznout ruku, aniž by to s ním cokoli udělalo. Tak jsem ho trochu postrašil. Bratr se často chvástal, že se nebojí ani násilí, ani fyzické bolesti nebo samotné smrti, ale já jsem mu jeho tvrzení zarytě vyvracel tak dlouho, až to přerostlo v jistou formu hry, kdy se bratr nepoučitelně toužil předvést a osvědčit.

„Z ranky na bříšku prostředníčku vytekla trocha krve a za chvíli se beze zvuku proměnila v kulovitou kapku připomínající oko úhořího potěru. A zatímco jsme ten proces pozorovali, bratr se pozvracel a ztratil vědomí,“ vyličil jsem do detailu bratrovým oddaným zastáncům, kteří si koledovali o výsměch.

„Taka se nebojí. Na vlastní oči jsem viděl, jak statečně se choval během červnový demonstrace. Fakt se nebál ničeho.“

Přímočaře palčatý vzdor bratrova kamaráda mě fascinoval čím dál víc. I má žena Hošia pozorovala s nastraženými ušima. Začal jsem si ho nanovo prohlížet, když se na posteli zpříma posadil a pohled mi vrátil. Působil, jako kdyby zrovna vylezl z nějaké vesnice, zkrátka zemědělec na útěku. Velké oči a nos v jeho tváři nebyly samy o sobě ošklivé, zároveň však působily disproporčně, jako kdyby se vůči sobě pokoušely vymezit a osamostatnit. Celkově tak působil spíš komicky. Tvář jako kdyby mu překrývala

neviditelná síť tuposti, takže působil lenivě a zádumčivě, což jen posilovalo dojem vesnického synka. Na sobě měl pletený svršek s pruhy v nevýrazných odstínech hnědé, a třebaže byl oblečený slušně a pečlivě, pomačkaná látka nedržela tvar, takže připomínal obrovskou chcíplou kočku.

„Taka vždycky chtěl být rváč, pro kterého je násilí denní chleba, jenomže pořád z něj až příliš čišelo, jak hrozně moc se snaží. To přece s neohrožeností nemá nic společného,“ pokusil jsem se rozeprti s mladíkem ukončit. Stále jsem neměl chuť ho o čemkoli přesvědčovat. „Nedáš si s námi pivo? Anebo whisky?“

„Já nepiju!“ vyrazil ze sebe mladík s odporem tak vehementně, až to bylo podezřelé, a ještě odmítnutí doprovodil pozvednutím ruky. „Taka mi řekl, že pijáci jsou při napadení slabí. Taky říkal, že kdyby se do sebe pustili pijani s abstinenty, tak určitě vyhrajou abstinenti, i kdyby byli všichni stejně zdatný a silný.“

Ustoupil jsem a nalil pivo jenom sobě. Ženě, která hořela zvědavostí jako už dlouhé měsíce ne, jsem dolil whisky. Potom jsme s nápoji v rukou, jako dva spojenci v alkoholu odhodlaní položit život v boji proti povýšenosti abstinentů, čelili velké a broskvově zbarvené masité dlani, kterou mladík stále držel vystrčenou před sebou. Vzhled ruky jen dosvědčoval, že její majitel nedávno utekl z venkova.

„Tvůj Taka má samozřejmě pravdu. Já dneska švagra potkám poprvé, a tak mě těší, že je takový správnák.“

Jak to žena dořekla, mladík rukou prudce mávnul, jako by chtěl říct, že jemu se žádná opilá ženská posmívat nebude, odvrátil se od nás zpět k nudnému sportovnímu přenosu v televizi. Pak se tiše zeptal dívky po svém boku, která během naší výměny nespustila pohled z obrazovky, jestli útočící tým skóroval. Já a má žena jsme se každý ponořili do vlastního alkoholu a mezi námi se rozhostilo nekonečné ticho.

Letadlo nabíralo čím dál větší zpoždění. Připadalo mi, že zpoždění potrvá donekonečna. Byla už hluboká noc, a letadlo stále nikde. Když jsem vyhlédl skrz pruhy zatažené žaluzie, letiště

připomínalo jeskyni naplněnou slabou září teplých modrých a zářivě oranžových světél. Probodávaly ji útesy špinavě mléčné temnoty, jež zahaluje velkoměsta. Třebaže kolem dokola padla tma, jeskyně bez pohnutí visela ve vzduchoprázdnu. Stále jsme unaveně seděli v pokoji se zhasnutými světly, kde jediný zdroj osvětlení představovala televize, kterou bratrovi přátelé sledovali až do posledního nočního programu, pak přestala vysílat obrazy a jenom prázdně zářila, zatímco po ní přebíhaly slabé světelné pruhy. Nepřestávala přitom bzučet jako včela mávající křídly. Nemohl jsem však s jistotou říct, jestli nebzučí pouze uvnitř mé hlavy.

Manželka s přistávací dráhou v zádech tvrdošijně po malých doušcích upíjela whisky a držení jejího těla předem odmítalo jakéhokoli návštěvníka, který by se snad mohl vynořit z nečekaně otevřených imaginárních dveří. Měla v sobě zabudované zvláštní měřidlo schopné rozeznat míru opilosti, takže když klesla na konkrétní úroveň opití, už nepropadala hlouběji, třebaže zároveň nebyla s to vyplavat na povrch, podobně jako se jeden rybí druh drží a přebývá stále v téže mořské hloubce. Přítomnost automatické bezpečnostní brzdy ve svém těle považovala žena za dědictví po matce alkoholičce. Jakmile se dostala do těchto hlubin bezpečné opilosti, usoudila, že nastal čas spát, a v ten moment okamžitě zabrala. A protože kocovina ji nikdy netrápila, na druhý den ráno se probudila a už hledala záminku, jak se do nostalgické úrovně opilosti vrátit zpátky.

Naučil jsem se ženě opakovat: „Jsi jiná než ostatní opilci. Už jen tím, že svou opilost dokážeš regulovat a prodlužovat. Za pár týdnů tě tahle náhlá záliba v alkoholu určitě přejde. Neměla bys ji ale spojovat se vzpomínkami na matku, prohlubovat ji a říkat si, že se jedná o něco dědičného.“

Jenomže žena moji iniciativu odmítala: „Alkoholičku ze mě dělá právě schopnost opilost kontrolovat. Matka byla stejná. Spočínutím v určité hloubce se nesnažím sebe samou od větší opilosti odradit. Naopak mě zneklidňuje představa, že tuhle konkrétní míru, ve které je mi tak příjemně, opustím.“

Ženu ponoukalo k opilosti zhnusení a bezpočet obav. Nořila se pod hladinu doslova jako poraněná kachna, která si je dobře vědomá, že jakmile se opět vynoří, zasypou ji kulky pochybností. Proto se obav a zloby nedokázala plně zbavit ani v opilosti. Kdykoli se napila, oči se jí nepřírozeně zalily krví. Zjevně ji to trápilo a spojovala to s incidentem, který se odehrál během porodu našeho nešťastného dítěte.

„V Koreji mají legendu, podle které ženy s rudýma očima snědly člověka,“ řekla mi jednou.

Pokoj naplňoval odér manželčina opileckého dechu. Ze mě již pivo vyprchalo a jednotlivé její výdechy tepavě a ostře útočily na můj čich. Topení v pokoji se přehřívalo, proto jsme otevřeli jedno z dvojitých oken a větrali jsme. Ze škvíry jak větrný vír proniklo dovnitř burácení opožděného letadla. Mé oko, zmožené únavou z osamělého boje, se splašeně dalo do pohybu, jak se snažilo zahlédnout přistávající stroj. Spatřil jsem však jen dvě vodorovná světla mizející daleko ve špinavě mléčné temnotě. Vyděsil mě zvuk odlétajícího letounu. Na chvíli jsem se uklidnil, ale stejně oblouzněn jsem byl vícekrát, než se doba mezi odlety prodloužila a celé letiště jako kdyby zachvátila téměř absolutní strnulost. Panovala jedna z těch nocí, které když do všech koutů prozáří světla, zůstanou, pozbyvši úkrytu, nehybně stát na místě. Z chaosu teplých modrých a zářivě oranžových světél bez pohnutí trčely hloučky letadel, jejichž zbarvení připomínalo vysušené ryby.

My v pokoji jsme stále trpělivě čekali na přilet. Třebaže jsem si myslel, že pro nás se ženou nebude mít bratrův návrat žádný pozitivní význam (v případě jeho ochranky tomu bylo jinak), na jednu jako kdyby s sebou přinášel cosi důležitého, co se dotýkalo samé podstaty uvítacího výboru. Čekali jsme velmi, velmi, velmi soustředěně.

„Ach! Ach!“ vykřikla Momoko a na posteli se posadila ze spaní. Do té doby ležela na přehozu schoulená v prenatalní poloze. Hošio, který si ustlal na podlaze, se pomalu zvedl a přistoupil k posteli blíž. Ani moje žena, lasička s vytrčeným krkem stále

svírající sklenici s whisky, ani já, otupěle postávající s roletou za zády, jsme pro dívku, na kterou útočili ve snu, nemohli nic udělat, jenom jsme sledovali, jak jí tvář, připomínající pečlivě ořezaný převrácený trojúhelník, smáčí záplava slz bledě pableskujících v záři televize, jako kdyby byly z vazelíny.

„Letadlo spadlo a hoří! Hoří!“ vzlykala.

„Nebreč, žádné letadlo nespadlo,“ napomenul ji mladík nahlas našťvaným tónem, jako kdyby se před námi za plačící dívku styděl.

„Léto... léto!“ vydechla úlevně a potom se zhroutila na postel, schoulila zpět do klubička a ponořila do jiného snu.

Vzduch v pokoji skutečně léto připomínal. Na dlaních vyrážel pot. Proč jenom tyhle děti tak nutně potřebují ochranné božstvo zrovna v podobě mého mladšího bratra? Proč na něho čekají v nekonečné noci, spící, ale stále napjaté jako struny? Je snad můj bratr jediný, kdo dokáže splnit jejich netrpělivá očekávání? Bylo mi jich líto, a tak jsem mladíkovi řekl: „Dopravdy si nedáš ani trochu whisky?“

„Ne, nepiju.“

„To sis doteď ještě nikdy ničeho nepřiřnul?“

„Já? Ale jo, přiřnul. Když jsem vyšel večerní školu a dělal námezdního dělníka, vždycky jsem tři dny makal a čtvrtý den od rána do večera chlatal gin. Taky jsem občas pospával, ale vlastně jsem byl pořád namol, ať už jsem spal, nebo byl vzhůru, a zdály se mi pak všelijaký vtipný sny,“ řekl mladík nečekaně vášnivým chraplákem, postavil se vedle mě a opřel se zády o žaluzii, která zapraskala. Pak se usmál, byl to první úsměv, který jsem u něj spatřil, a i ve tmě jsem viděl, jak se mu jasně rozzářily oči. Byl na svou historku pyšný.

„A proč jsi s pitím přestal?“

„Protože jsem potkal Taku a ten mi řekl: už nepij, žít se má *střízlivě*. Tak jsem přestal. A od té doby se mi žádné sen nezdál.“

Takže u Takašiho se projevil výchovný instinkt? Dosud jsem v bratrovi nic podobného nespatořoval. Ovšem tento mladý námezdní dělník dokázal napravit svůj sebedestruktivní životní styl

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Němý výkřik.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.